

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

Automaattinen ratkaisumenettely

Sami Aalto
lautakunnan sihteeri

Suositusvalmistelu automaattisesta ratkaisumenettelystä -webinaari 19.9.2023

Taustaa

- Suosituksessa kuvataan automaattiseen ratkaisumenettelyyn vaikuttava sääntely-ympäristö
 - Suositus rajattu yleislainsäädäntöön
 - Viranomaisen arvioitava erikseen ratkaisuun sovellettava mahdollinen erityislainsäädäntö ja sen asettamat vaatimukset
 - Huomioon otettava myös tietosuojasääntelyn vaatimukset
 - mm. tietosuojan vaikutustenarviointi, läpinäkyvyys ja informaatiovelvollisuus

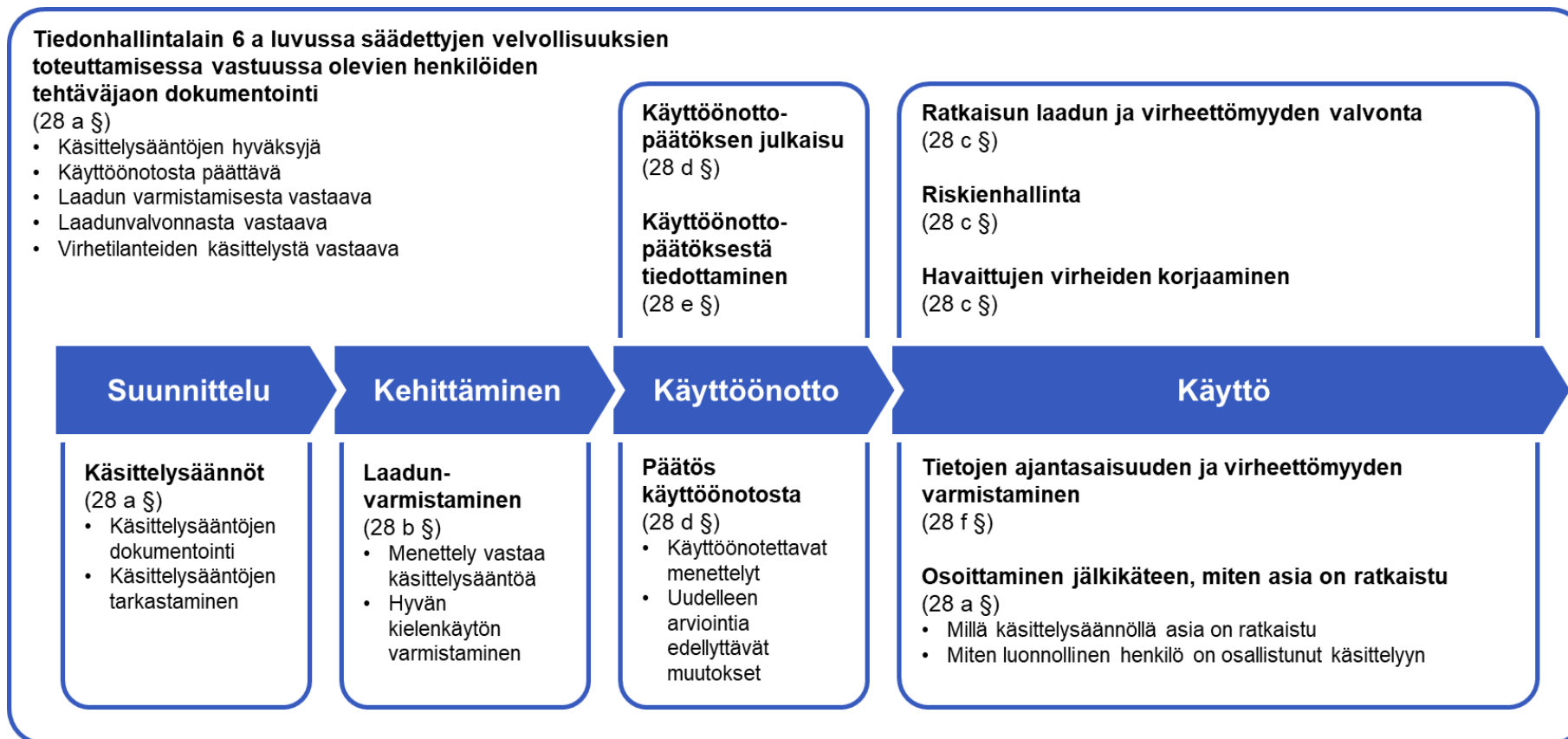
Asian ratkaiseminen automaattisesti

- ▶ Hallintolain uudessa 8 b luvussa säädetään asioiden automaattisen ratkaisemisen edellytyksistä ja siihen liittyvistä velvoitteista
 - Hallintolain 53 e §:n 2 momentin mukaan viranomainen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut
 - edellyttää viranomaista määrittämään etukäteen päätöksenteossa käyttämilleen tietojärjestelmille säännöt, joilla ratkaisu toteutetaan
 - sulkee käytännössä päätöksenteosta pois niin sanotut oppivat tekoälyjärjestelmät
 - Sääntely ei kuitenkaan rajoita tekoälyn tai muun automatiikan käyttöä silloin, kun ne ovat asian valmistelijaa avustavassa roolissa, mutta eivät tee lopullista päätöstä (testaus, laadunvarmistus, päätöksenteon tuki)
 - Otettava huomioon myös muut 8 b luvussa säädetyt edellytykset (luonnollisen henkilön oikeus vaatia oikaisua ja ilmoittamisvelvollisuus automaattisesti ratkaistusta asiasta)
- ▶ Luonnollisten henkilöiden osalta lakimuutoksilla on säädetty poikkeus EU:n tietosuojasäätelyyn sisältyvästä automaattisten päätösten kiellosta (GDPR 22 art.)

Automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto ja käyttö

- ▶ Tiedonhallintalain 6 a luvussa säädetään vaatimuksista automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotolle ja käytölle
 - luvussa säädetyt vaatimukset tulevat sovellettavaksi niissä viranomaisten toimintaprosesseissa, jotka tuottavat hallintolain 53 e §:ssä tarkoitetun asian automaattisen ratkaisun
 - Sääntely ei tule sovellettavaksi, jos kysymys on viranomaisen muussa toiminnassaan hyödyntämästä automaatiosta
 - luvun vaatimukset kohdentuvat lähinnä viranomaisen omaan sisäiseen toimintaan ja niihin hallinta- ja ohjausmenettelyihin, joilla se kehittää, ottaa käyttöön ja ohjaa käytössä olevia prosesseja
 - **Lautakunnan suositus kohdentuu 6 a luvun sääntelyyn ja muuhun tiedonhallintalain sääntelyyn**

Viranomaiselle tiedonhallintalain 6 a luvussa säädetyt velvollisuudet

Automaattista ratkaisumenettelyä koskevat muut tiedonhallintalain vaatimukset

- Suosituksessa kuvataan automaattisen ratkaisumenettelyn kannalta olennainen tiedonhallintalain sääntely
- Ratkaisumenettelyssä on otettava huomioon muun muassa 4 luvun tietoturvallisuutta koskeva sääntely sekä se, mitä tietoja on rekisteröitävä lain 26 §:n nojalla asiarekisteriin
- Lain 6 a luvun vaatimukset edellyttävät tiedonhallintayksiköitä huolehtimaan tiedonhallintalain 4 §:n 2 momentin mukaisesti, että laissa säädettävät vastuut on määritelty tiedonhallintayksikössä (virkavelvollisuuksien kohdentuminen)
- Automaattinen ratkaisumenettely on viranomaisen toimintaprosessi, jota vastaavan ilmentymän tulisi sisältyä tiedonhallintayksikön tiedonhallintamalliin (vastaavat käsitteet prosessista, tietoineistoista ja tietovarannoista sekä tietojärjestelmistä kuin tiedonhallintamallissa)
 - Automaattista ratkaisumenettelyä koskevan dokumentaation linkitys viittauksin tiedonhallintamalliin